

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Збірник матеріалів
Міжнародної конференції
(м. Харків, 21 березня 2025 року)

Харків
ХНМУ
2025

УДК 37.013:61(082)
А43

Затверджено Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 8 від 24.04.2025 р.

Редакційна колегія:

В. В. М'ясоєдов,
Н. М. Савельєва,
О. В. Кривошопка,
Ю. О. Садовниченко,
Л. В. Фоміна,
І. В. Корнейко,
І. В. Киричок,
В. В. Брітякова,
В. Ю. Джамєєв,
Н. О. Нікуліна,
П. Д. Перцев

А43 **Актуальні** питання педагогіки вищої медичної освіти: зб. матеріалів Міжнар. конф. (м. Харків, 21 берез. 2025 р.) / ред. кол.: В. В. М'ясоєдов, Н. М. Савельєва, О. В. Кривошопка та ін. Харків: ХНМУ, 2025. — 235 с.

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітніх програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

УДК 37.013:61(082)

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© В. В. М'ясоєдов, Н. М. Савельєва,
О. В. Кривошопка та ін., 2025

Сучасні аспекти підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю оториноларингологія <i>Карчинський О. О., Луpir А. В., Шушлягіна Н. О.</i>	100
Застосування штучного інтелекту в медичній освіті: сучасні тенденції та технології <i>Каук В. І.</i>	101
Майстер-клас як сучасна форма підвищення кваліфікації лікарів <i>Каук О. І., Крупеня В. І., Просоленко Н. В.</i>	104
Ефективність упровадження ретроспективних посібників у навчальний процес англomовних студентів-медиків <i>Ковальчук М. В., Шунков В. С.</i>	106
Дидактичні аспекти порівняння традиційного та VR навчання анатомії людини <i>Колісник І. Л., Куліш В. П., Луpir М. В.</i>	109
Аналіз актуальних підходів до викладання на клінічних кафедрах Харківського національного медичного університету <i>Кочубей О. А., Ащеулова Т. В., Кисиленко К. В.</i>	112
Формування засад академічної доброчесності в здобувачів вищої освіти медичного профілю <i>Кравчук О. М., Карлова Т. С., Рашиді Б. Р.</i>	114
Ендокринологія як невід'ємна частина викладання клінічних освітніх компонентів <i>Кравчук Н. О., Кравчук П. П.</i>	116
З досвіду викладання медичної біології в Буковинському державному медичному університеті <i>Кривчанська М. І., Булик Р. С., Волошин В. Л.</i>	117
Гейміфікація та її роль у мотивації студентів медичних університетів <i>Лазуренко В. В., Тищенко О. М.</i>	120
Особливості інтеграції симуляційного навчання до практичних занять з хірургії <i>Лесний В. В., Лесна А. С.</i>	122
Використання латинських індексів міжнародних номенклатур у викладанні латинської мови студентам медичних ЗВО <i>Литовська О. В.</i>	124
Особливості оцінювання результатів навчання здобувачів вищої медичної освіти в умовах воєнного стану <i>Ліщук С. А., Краснікова Л. В.</i>	126
Інноваційні підходи навчання при вивченні дисципліни «Фармацевтична хімія» <i>Ложичевська Т. В.</i>	129
Значення інформальної освіти студентів-медиків в умовах воєнного часу <i>Луpir А. В., Юревич Н. О., Калашиник-Вакуленко Ю. М.</i>	132
Вища медична освіта в реаліях сьогодення <i>Луpir А. В., Яценко М. І., Дзиза А. В.</i>	133
Інтеграція штучного інтелекту в освітнє середовище підготовки майбутніх лікарів <i>Макаренко О. В., Макаренко В. І., Сілкова О. В.</i>	135
Комунікативні навички в педіатрії: запорука довіри та ефективного лікування <i>Макеєва Н. І., Дяченко М. С., Андрущенко В. В.</i>	137
Можливості та перспективи набуття практичних навичок здобувачами освіти з патоморфології під час воєнного стану <i>Марковський В. Д., Сорокіна І. В., Калужина О. В.</i>	139
Досвід упровадження медичної інформаційної системи «Helsi» в навчальний процес Харківського національного медичного університету <i>Мацько А. М., Радзішевська С. Б., Рисована Л. М.</i>	141
Формування soft skills під час викладання навчальних дисциплін на кафедрі педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України <i>Мащталір А. І.</i>	143
До питання про формування новітніх наскрізних змістових ліній вищої медичної освіти <i>Мещеракова І. П., Садовиченко Ю. О.</i>	145
Вплив війни на формування індивідуальної освітньої траєкторії майбутнього лікаря <i>Мирошніченко М. С., Кузнецова М. О., Бібіченко В. О.</i>	146

2016. — 297с. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/3128> (дата звернення: 12.10.2024)
5. Smirnova O. V. Basis of the Structure and Reactivity of Biologically Active Compounds / O. V. Smirnova, V. S. Shunkov; Вінницький національний мед. Університет. — Вінниця: Нілан-ЛТД.; 2016. — 210с. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/3129> (дата звернення: 12.10.2024)

■ Дидактичні аспекти порівняння традиційного та VR навчання анатомії людини

Колісник І. Л., Куліш В. П., Лупир М. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. У сучасному освітньому просторі медичні ЗВО активно впроваджують інноваційні технології, які покликані не лише модернізувати традиційні підходи до навчання, але й забезпечити більш глибоке, візуалізоване та орієнтоване на практичні навички засвоєння складного навчального матеріалу. Однією з таких технологій є віртуальна реальність (далі — VR), яка останніми роками стала ефективним інструментом у підготовці студентів-медиків. Таким чином, актуальним постає завдання порівняння традиційного та VR підходів задля визначення їх дидактичної ефективності.

Метою дослідження є оцінка ефективності використання VR у медичній освіті шляхом порівняння традиційного та VR-орієнтованого навчання за низкою дидактичних критеріїв.

Методи дослідження: порівняльний аналіз, контент-аналіз навчально-методичних матеріалів, емпіричне спостереження за освітнім процесом.

Результати дослідження. VR-навчання суттєво розширює можливості візуалізації анатомічних структур завдяки тривимірному інтерактивному середовищу з можливістю обертання, масштабування та детального аналізу моделей. Водночас традиційне навчання також має вагомі переваги: реальні анатомічні препарати, що використовуються в навчальному процесі, забезпечують високу ступінь морфологічної точності та дають змогу студентам безпосередньо ознайомитися з фактурою тканин, кольором, консистенцією та індивідуальними варіаціями будови органів, що неможливо повністю відтворити у віртуальному середовищі [1, с. 102]. Тобто VR значною мірою розширює можливості традиційної візуалізації, однак не повністю її замінює.

Щодо розуміння складних анатомічних структур VR-технології демонструють істотну перевагу завдяки інтерактивності та деталізованості. Студенти мають змогу розібрати модель на окремі складники, дослідити топографію органів, їх узаєморозташування та функціональні взаємозв'язки, що полегшує опанування складних розділів

анатомії, зокрема, наприклад, топографії частин головного мозку, внутрішніх органів, ангіоархітекτονіки та ін. [2, с. 66].

Доступ до важкодоступних анатомічних ділянок значно розширюється за рахунок інтерактивних можливостей VR-середовища. Здобувачі освіти мають змогу в деталях вивчати морфологічну будову таких структур як: внутрішнє вухо, базальні ядра головного мозку, глибокі відділи середостіння або судинно-нервові пучки, що зазвичай є складними для демонстрації в традиційних умовах. У звичайній практиці викладання анатомії подібні ділянки або залишаються представленими лише у вигляді двовимірних ілюстрацій, або потребують використання рідкісних і часто фізіологічно змінених препаративаних зразків. VR-моделювання дозволяє відтворити ці ділянки в їх анатомічній цілісності, з високим ступенем деталізації та можливістю візуалізації в різних площинах, що сприяє кращому розумінню їх топографії та клінічної значущості [3, с.162].

Що ж до питання технічної складової, традиційне навчання потребує менших фінансових та цифрових ресурсів, однак воно має власні вимоги до матеріально-технічного забезпечення, серед яких наявність таблиць, муляжів, вологих і сухих анатомічних препаратів, анатомічних атласів, світлових боксів для демонстрації, робочих столів для препарування, засобів фіксації біологічного матеріалу та ін. У свою чергу, VR-технології вимагають сучасного комп'ютерного обладнання, гарнітур віртуальної реальності, ліцензійного програмного забезпечення, технічної підтримки та цифрової грамотності викладачів і студентів. [4]. Проте існує думка, що інвестиції у VR можуть частково компенсуватися багаторазовим використанням цифрових моделей, відсутністю необхідності у фізичних препаратах і скороченням витрат на їх утримання [5, с. 108].

Практична складова навчального процесу також набуває нових форм за умов інтеграції VR. У віртуальному середовищі студенти мають змогу моделювати та відпрацьовувати базові мануальні навички, зокрема локалізацію структур, орієнтацію в площинах тіла, імітацію анатомічного препарування та умовно-операційні маніпуляції, не наражаючи на ризик пацієнтів чи біологічний матеріал, що особливо важливо в умовах дистанційного формату навчання [5, с. 101]. Разом з тим, традиційне навчання на базі анатомічних лабораторій дає змогу формувати тактильну чутливість, точність рухів, відчуття текстури тканин, дозволяє розвивати професійну етику та культуру поведінки з біологічними об'єктами, що не може бути повністю відтворено у VR. Тому поєднання віртуального моделювання з традиційною практикою створює багатовимірне навчальне середовище, яке забезпечує комплексний розвиток клінічної компетентності.

Мотиваційний компонент навчального процесу значною мірою посилюється завдяки ефекту занурення у віртуальне середовище, яке

робить засвоєння матеріалу емоційно насиченим, динамічним і персоналізованим. Згідно з результатами проведеного нами анкетування, більшість здобувачів освіти зазначають на підвищення зацікавленості у вивченні анатомії після інтеграції VR-технологій у навчальний процес. Студенти наголошують, що новий формат дозволяє не лише легше сприймати матеріал, а й підтримує внутрішню мотивацію до самостійного вивчення анатомічних тем, повторення та поглиблення знань у зручному темпі.

Окрім того, VR сприяє розвитку ключових когнітивних умінь, зокрема просторового мислення — здатності візуалізувати взаєморозташування органів, орієнтуватися в площинах тіла та співвідносити анатомічні структури в контексті клінічного випадку [2]. Ці навички мають фундаментальне значення для формування клінічного мислення майбутнього лікаря, оскільки точна просторово-логічна уява необхідна як при проведенні діагностичних процедур (наприклад, пальпації або УЗД), так і під час оперативних втручань. У такий спосіб VR-навчання сприяє формуванню професійно значущих когнітивних компетентностей.

Висновки. Результати проведеного порівняльного аналізу підтверджують, що впровадження технологій віртуальної реальності у викладання анатомії людини відкриває нові дидактичні можливості, значно розширює інструментарій візуалізації, сприяє глибшому розумінню складних анатомічних структур і посилює мотиваційний компонент навчального процесу. Водночас традиційне навчання з використанням анатомічних препаратів зберігає низку унікальних переваг, таких як розвиток тактильної чутливості, практичних навичок та професійної етики при роботі з біологічними об'єктами. Таким чином, ефективною є стратегія поєднання VR-методик з традиційною лабораторною практикою, яка забезпечує комплексний розвиток когнітивних і клінічних компетентностей здобувачів освіти. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка комбінованих моделей навчання та визначення оптимального балансу між цифровими технологіями та класичними формами практичної підготовки в медичній освіті.

Перелік використаних джерел

1. Мізь А. В., Герасимюк І. Є., Ремінецький Б. Я. Поєднання новітніх цифрових та класичних методів при викладанні анатомії людини у медичному закладі вищої освіти. *Медична освіта*. 2023. № 2. С. 97–102.
2. Корнієнко І. А., Барчі Б. В. Вплив засобів віртуальної реальності на вивчення анатомії людини. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Т. 77, № 3. С. 66.
3. Ковальчук О. І., Бондаренко М. П., Охрей А. Г., Прибитько І. Ю., Решетнік Є. В. Особливості використання імерсивних технологій (віртуальної і доповненої реальності) в медичній освіті та практиці. *Morphologia*. 2020. Т. 14. С. 158–164. DOI: 10.26641/1997-9665.2020.3.158-164.5.

4. Anatomage Table. Керівництво користувача: Integrating Your Anatomage Table. Anatomage Inc., 2021. 115 с.
5. Губенко І., Василенко І., Починок Т., Маруш І. Використання інноваційних технологій при викладанні навчальної дисципліни «Анатомія людини». Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 9(15). С. 101–108.

■ Аналіз актуальних підходів до викладання на клінічних кафедрах Харківського національного медичного університету

Кочубей О. А., Ащеулова Т. В., Кисиленко К. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Пандемія Covid-19 у 2020 році та повномасштабні бойові дії на території Харківської області з 24.02.2022 року загострили низку етичних, гуманітарних та технологічних проблем у сфері організації освітнього процесу в Харківському національному медичному університеті (ХНМУ). Але за допомогою сучасних передових цифрових технологій було можливо перебудувати сферу освіти та поліпшити навчання [1]. Освітній процес для здобувачів освіти Харківського національного медичного університету вирішено проводити з використанням технологій дистанційного навчання [2]. Із часів пандемії Covid-19 і по цей час освітній процес у ХНМУ зазнавав змін і трансформацій з «дистанційного навчання в асинхронному режимі» до гібридного навчання.

Терміни «навчання онлайн», «дистанційне навчання» і «гібридне навчання» часто використовуються в контексті сучасної освіти, а іноді їх значення можуть переплітатися. Проте між ними є певні відмінності:

Онлайн-навчання проходить виключно через Інтернет; програми навчання, лекції, дискусії, перевірка завдань і тести — усе здійснюється онлайн; не передбачає фізичної присутності в аудиторії або на зустрічі в реальному часі; матеріали курсу та взаємодія з викладачем можуть бути синхронними (у реальному часі) або асинхронними (з можливістю доступу в будь-який зручний час) [3]. Дистанційне навчання охоплює ширше поняття, ніж просто навчання онлайн і може включати онлайн-навчання, але також може бути засноване на інших методах доставки, таких як поштові відправлення друкованих матеріалів, телевізійні чи радіо передачі, орієнтоване на забезпечення освіти студентам, які не можуть бути фізично присутніми в типовому класному середовищі [4]. Гібридне навчання комбінує традиційні методи навчання в класі з онлайн-активностями, студенти відвідують декілька занять у класі, а додаткові матеріали, завдання, обговорення та тестування доступні онлайн [5]. Гібридне навчання може також